

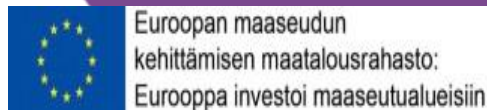
# Maa- ja elintarviketalouden tulevaisuus Etelä-Savossa - KILTU2030 hanke

## Työpaja Mikkelin Kenkäverossa 6.6.2017

Pasi Rikkonen, Luonnonvarakeskus

Lotta Heikkilä, Luonnonvarakeskus

Hanna-Maija Väisänen, Ruralia-instituutti



# KILTU2030 Kilpailukykyinen ja uusiutuva elintarvikeala Etelä-Savossa 2030

## - Skenaariotyön eteneminen

### Ennakointikysely toukokuussa 2017

- Muutosvoimat, trendit, muutostekijät
- Skenaarioaihioiden kommentointi

### Skenaariotyöstö työpajassa 6.6.2017

- Tulokset kyselystä
- Skenaarioiden jäsentely ryhmätyönä

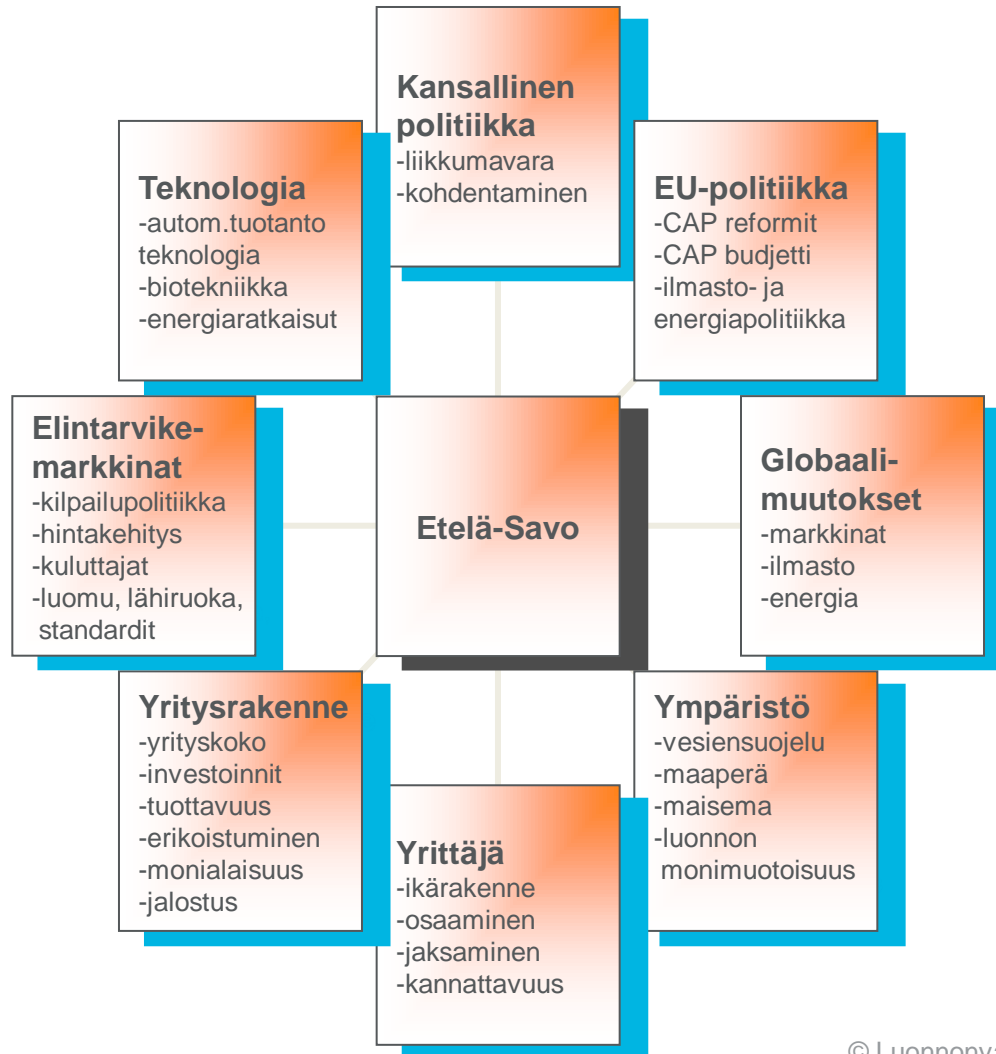
### Viimeistellyt skenaariot, elo- syyskuu 2017

- Skenaarioiden kuvaukset
- Vaikutustarkastelun aloittaminen

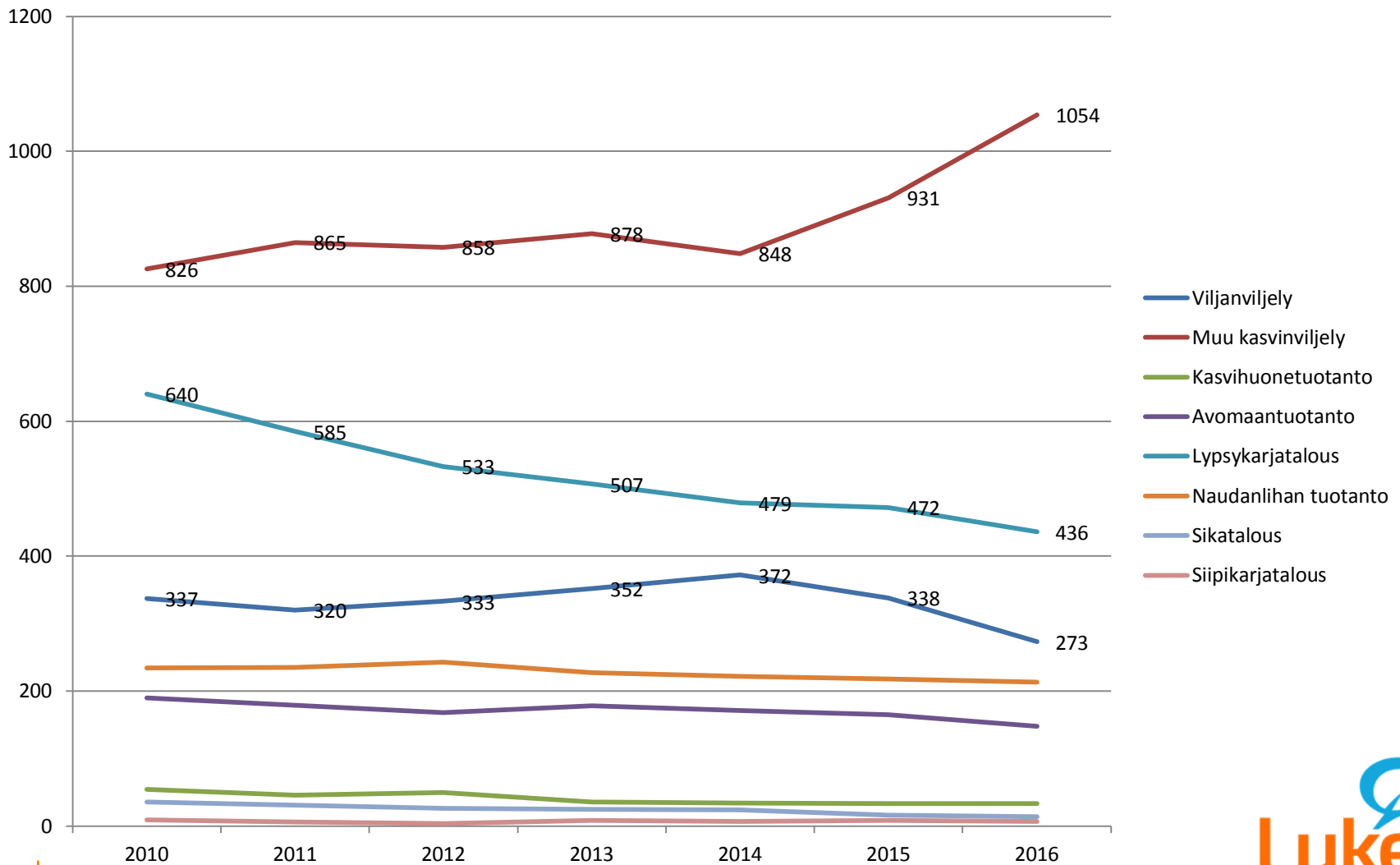
### Skenaariovaikutukset Etelä-Savoon, työpaja 17.10.2017

- Vaikutustarkastelu
- Analyysi siitä, mihin toimenpiteisiin alueella tulisi ryhtyä kussakin skenaariossa erikseen
- Mihin toimenpiteisiin tulisi ryhtyä joka tapauksessa

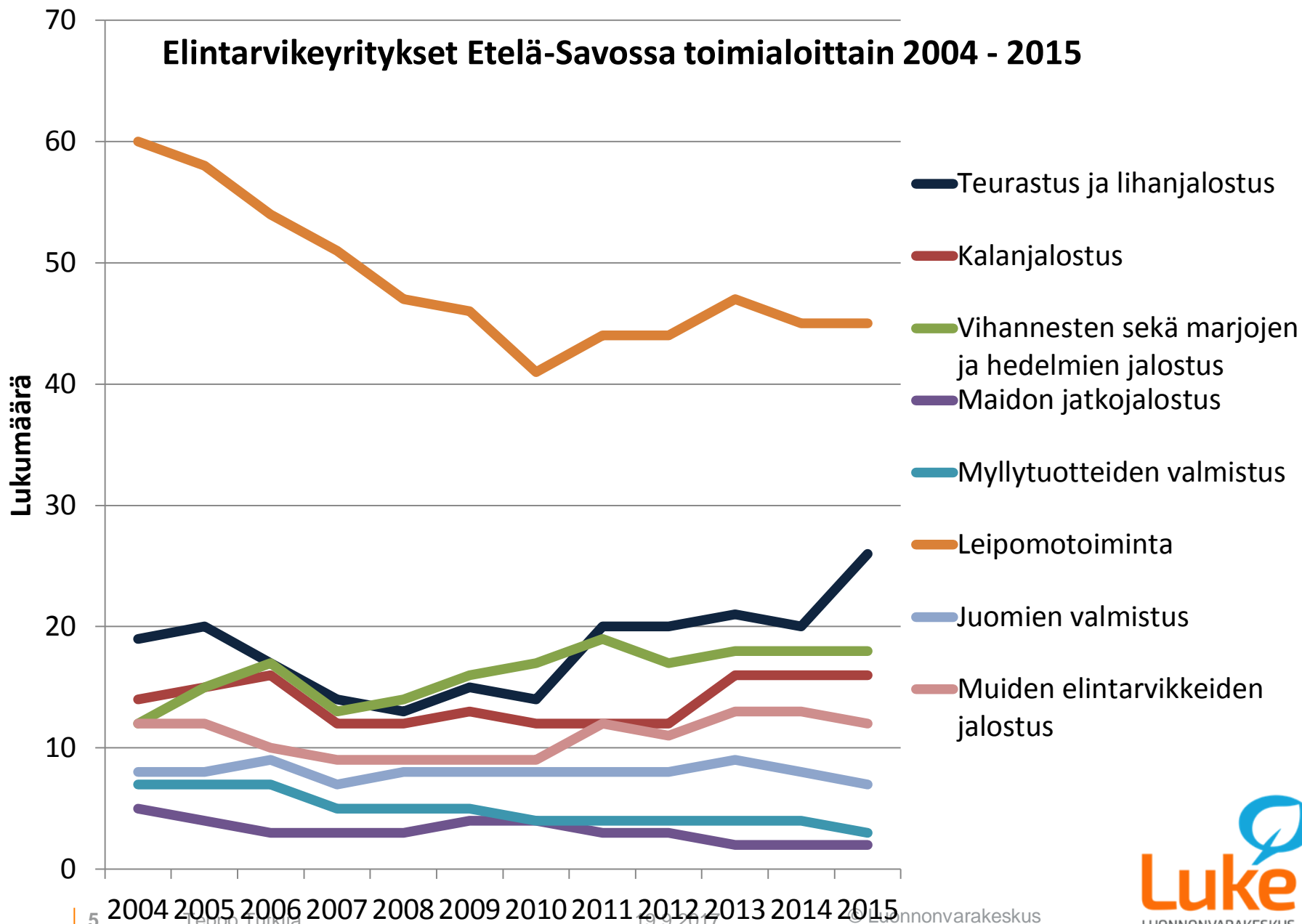
# Maa- ja elintarviketalouden toimintaympäristö



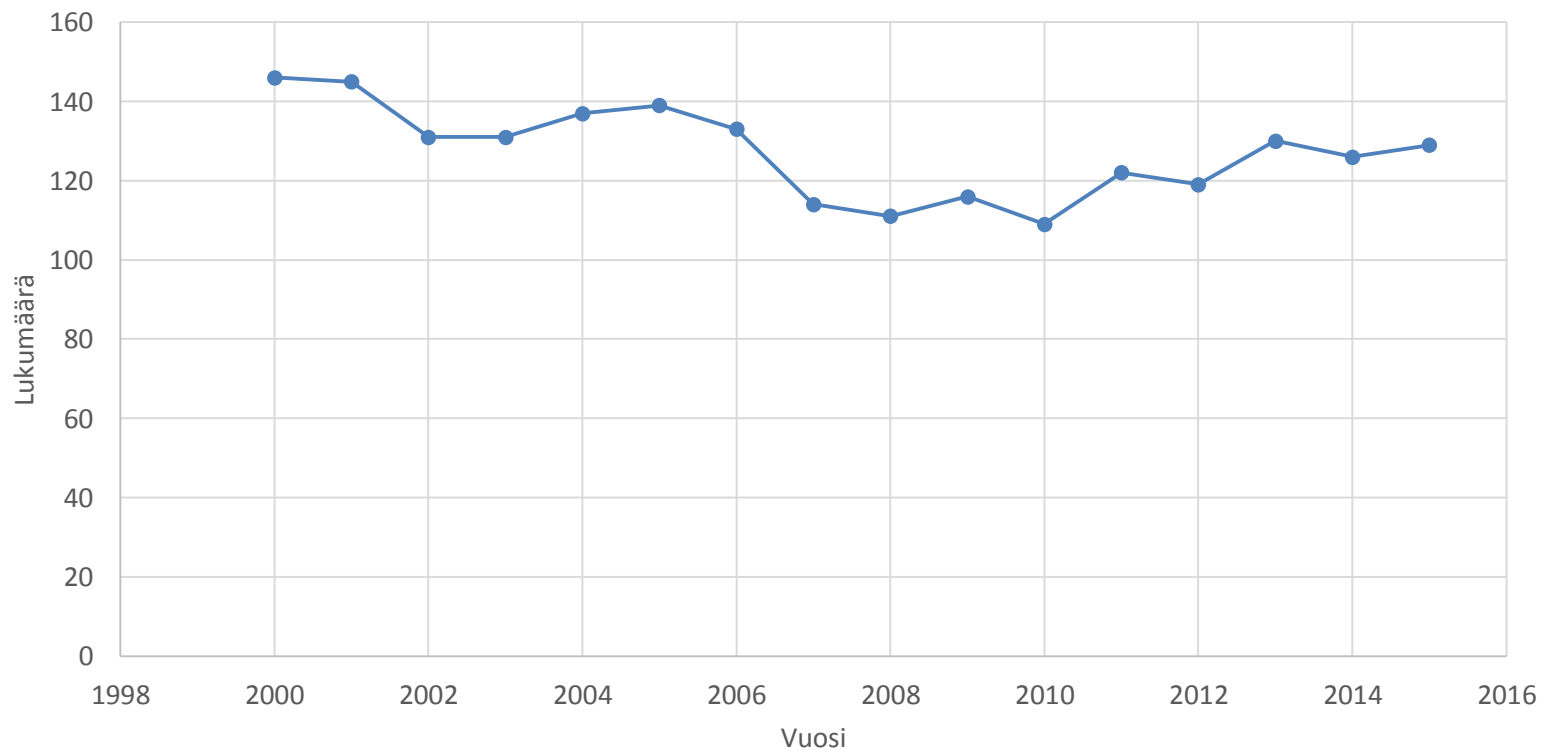
# Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä Etelä-Savossa



## Elintarvikeyritykset Etelä-Savossa toimialoittain 2004 - 2015



# Elintarvikeyrityksien lukumäärä Etelä-Savossa 2000 – 2015 (mukana maatiloilla tapahtuva jalostus)



Lähde: Ruoka-Suomi. Yritystilastot

lihat haen kauppahallista, käsittääkseni ne kai on tästä?

# Kuluttajaryhmä- keskustelujen antia

Lotta Heikkilä ja Kirsi Korhonen

”tuntuu hyvälle, että tuen”

”Ei 2030 seistä kassajonoissa”

”Tulevaisuus on paluu menneisyyteen”

”ei vika ole eteläsavolaisessa porkkanassa  
vaan tässä systeemissä”

”Etelä-Savo pitäisi saada brändättyä”

”Kaikki loppuu, viimeinen sammuttaa valot”

# KILTU2030 kuluttajaryhmäkeskustelut: Pysyväisyyksiä kulutuksessa:

- Monipaikkaisuus säilyy ja kulutus on erilaista jatkossakin eri paikoissa (esim. arjessa pääkaupungissa tärkein kriteeri kotimaisuus, vapaa-ajalla kriteeri paikallisuus)
- Eteläsavolaisen ruoan kuluttaminen ja hankkiminen on jatkossakin osa ”loman suorittamista” Savossa (torit ja tilamyymälät yms.)
  - Pääkaupunkiseutulaiset haluavat ruokansa myös helposti mökeilleen ellei se ole osa ”loman suorittamista”
- Kuluttajien tavat pysyvät pirstaleisina ja samaan aikaan vallitsee ristivetoisia arvoja ja trendejä – jopa samoilla kuluttajilla (helppous vs. itse tekeminen)
- Vähittäiskauppojen rooli pysyy tulevaisuudessakin vahvana ja niissä halutaan asioida mm. helppouden takia



# KILTU2030 kuluttajaryhmäkeskustelut: Muutoksia kulutuksessa (kuluttajien visiointia):

- Erilaiset verkkokaupparatkaisut lisääntyvät (valmiit kassit kyytiin liikenteen solmukohdista)?
  - Uudet logistiikkaratkaisut kuten robottikuljetus/pienhelikopterit
- Tulevaisuudessa erilaiset sairaudet, allergiat ja ideologiat tulevat vahvasti erilaistamaan kulutusta ja asettamaan vaatimuksia myös Etelä-Savon elintarvikeketjulle (gluteenittomuus, prosessoimattomuus, lisääaineettomuus jne.)
  - Vaaditaan helppoutta, mutta halutaan suosia oman maakunnan ruokaa, luomua, prosessoimatonta, lisääaineetonta, gluteenitonta, kotimaista
- Kasvisruokailun osuus kasvaa, sekä terveydellisistä, että ympäristöllisistä syistä
- Tulevaisuudessa lyhyellä tähtäimellä erilaiset suoramyynnin muodot ja myynti niiden kautta tulee lisääntymään
  - Näissä myyntikanavissa kokemus, elämys, tuottajan ja kuluttajan kohtaaminen, tarina, kasvollisuus luovat lisäarvoa

# Ennakkokyselyn näkemyksiä: Etelä-Savon maa- ja elintarviketalouden SWOT

Pasi Rikkinen ja Lotta Heikkilä

# Etelä-Savon maa- ja elintarviketalouden SWOT

## VAHVUUDET:

- Luomu, puhtaus, eläinten hyvinvointi, makean veden saatavuus
- Yhteisöllisyys, verkostotoiminta
- Edulliset peltojen hinnat ja vuokratasot
- Kasvanut tilakoko, monialayrittäjäys,
- Korkeatasoiset raaka-aineet, laadukkaat tuotteet
- Erikoistunut tuotanto (Luomu, avomaan erikoiskasvit)

## HEIKKOUEDET:

- Kannattavuus
- Arvostus alaa kohtaan, asenneilmapiiri
- Jatkajien saaminen vaikeaa, kasvuhaluttomuus
- Matala jalostusaste
- Verkostoitumisen vähäisyys, yhteistyön heikkous
- Yritykset liian pieniä, etäisyydet
- Kauppa ja teollisuus ei tue paikallista tuotantoa

## SWOT

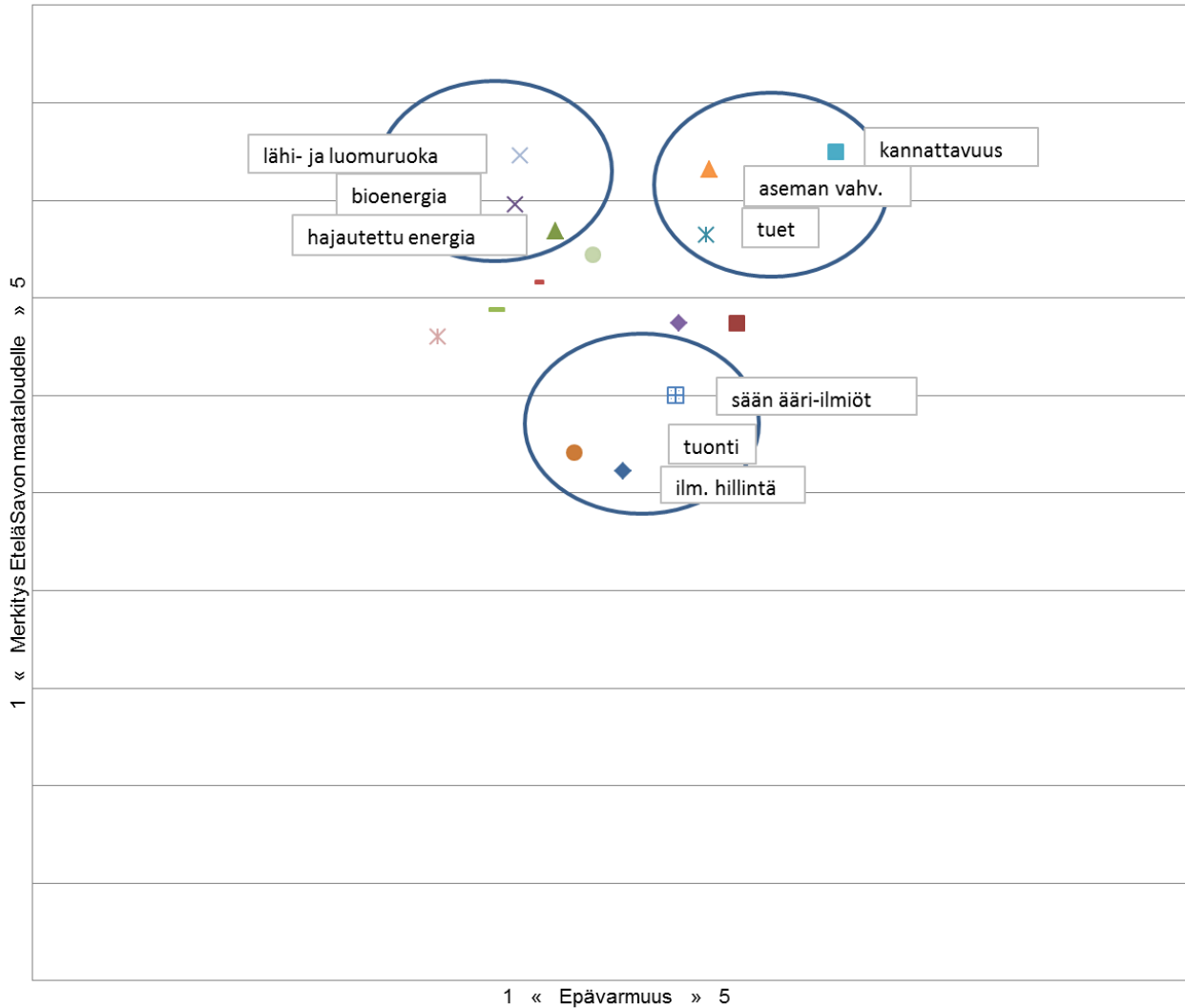
## MAHDOLLISUUDET:

- Tilojen ja yritysten välinen yhteistyö, symbioosien hakeminen
  - Kiihtyneen rakennemuutoksen heijasteet, maan hinta, alan uudistuminen
  - Ruokatrendit ja brändäys (luomu, lähiruoka, arktisuus)
- Teknologia ja energia (metsä- ja peltobiomassat)  
Venäjä ja matkailu

## UHAT:

- Asenteet ja keskinäinen kilpailu (vastakkain esim. tavanomainen vs luomu)
- Tukipolitiikan epävarmuus, sääntelyn lisääntyminen
- Maailman levottomuudet (pakolaisvirta)
- Tuotantopanosten hinta
- Rakennemuutos (tilakokovaatimus kasvaa koko ajan)

# Miten asemoit seuraavat maatalouteen vaikuttavat tekijät, muutosvoimat tai trendit nelikenttään? Merkitys Etelä-Savolle (y-akseli) ja epävarmuus (x-akseli)?



- ◆ Ilmastonmuutoksen hillintätavoitteet
- Pietarin/Venäjän markkinoiden avautuminen
- ▲ Hajautetun energiantuotannon lisääntyminen
- × Bioenergian tuotanto maataloudessa
- × Maataloustuet
- Elintarvikkeiden tuonti
- Sään ääri-ilmiöiden esiintyminen
- Ruokatuotteiden jalostusarvon nostaminen
- Digitaalisuuden ja automaation käyttöönotto logistiikassa
- ◆ EU:n pysyvyys
- Maatalouden kannattavuus
- ▲ Alkutuotannon aseman vahvistuminen elintarvikeketjussa
- × Lähi- ja luomuruoan kasvava kysyntä
- × Monipaikkaisen asumisen yleistyminen
- Väestörakenteen muutos

# Maa- ja elintarviketalouden skenaariot

## Suomen maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky heikkenee

### 2. Maatalous hillintätalkoisiin -skenaario

- Eloperäiset maat (raivaus, monivuotiset kasvit, muut viljelyvaihtoehdot)
- Päästövähennyksiä tuottavaa teknologiaa + biokaasun lisääminen
- Kulutus kasvispainotteisemmaksi

### 4. Maatalous muuttuvan kauppapolitiikan puristuksessa -skenaario

- Niukkuus maatalousmaasta johtaa kansainvälisiin konflikteihin
- Protektionismia sekä kahdenvälisiä liittoumia, jotka vaikeuttavat kauppaa.
- Ilmasto-olosuhteet aiheuttavat vaihteluita tuotantomääriin ja hintoihin

Julkinen ohjaus ja julkinen rahoitus vahvaa

Julkinen vs. markkinat

### SKENAARIO 5 1. BAU nykyiseen suuntaan -skenaario

Vapautuvat markkinat, markkinaehtoisuuden lisääntyminen

### 3. Energiamuutos maataloudessa -skenaario

- Uusiutuvaa ja hajautettua laajasti (mm. hybridijärjestelmät)
- Maatalouden biomassan suurempi valjastaminen energiantuotantoon
- Tukipolitiikan uudelleensuuntaus hajautetumman ja pienimuotoisen energiatuotannon lisäämiseksi (mm. tarjouskilpailumalli)

### 5. Arktisuuden brändäys viennin veturina -skenaario

- 'Arktisen' tuotteen lisäarvotekijät onnistutaan hinnoittelemaan
- Erilaistetut, korkean lisäarvon tuotteet, onnistunut markkinointi
- Globaalit tuotanto- ja tuotestandardit edesauttavat
- Venäjän markkinoiden palautuminen

Suomen maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky vahvistuu

© Luonnonvarakeskus

Kiitos!